

Huvudman

Stiftelsen KFUM Söder Fryshuset Organisationsnummer: 802011-1582
skolchef@fryshuset.se

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Fryshusets gymnasium i Stockholms kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 21 mars 2023

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stiftelsen KFUM Söder Fryshuset att senast den 29 februari 2024 ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilda stödinsatser samt bedömning och betygssättning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Stiftelsen KFUM Söder Fryshuset inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Stiftelsen KFUM Söder Fryshuset ska vidta följande åtgärder

1. Se till att rektorn upphör med att förlänga undervisningen i en kurs som en stödåtgärd. Huvudmannen ska ge in samtliga aktuella åtgärdsprogram som upprättas mellan 28 september 2023 – 29 februari 2024 på det samhällsvetenskapliga och det estetiska programmet. Dessa åtgärdsprogram ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 5, 7 och 8 § skollagen samt 9 kap. 1, 6 och 7 §§ gymnasieförordningen [2010:2039])

2. Se till att betyg sätts när en kurs är avslutad, vilket är när den av huvudmannen beslutade undervisningstiden för kursen upphör (15 kap. 22 § skollagen samt 4 kap. 22 § gymnasieförordningen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser att: anmäla, utreda samt följa upp och utvärdera elever med behov av särskilt stöd; utreda elevers upprepade eller längre frånvaro samt mentorns ansvar att uppmärksamma om en elev behöver stöd.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2022:7527) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2022 inlett en tillsyn av Fryshusets gymnasium i Stockholm. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande undervisning och lärande, extra anpassningar och särskilt stöd, grundläggande förutsättningar för skolenheten samt styrning av verksamheten.

Skolinspektionen har den 21 mars 2023 beslutat att förelägga Stiftelsen KFUM Söder Fryshuset att senast den 30 juni 2023 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande: anmäla, utreda samt följa upp och utvärdera särskilt stöd; åtgärdsprogrammets innehåll; att utreda elevers upprepade eller längre frånvaro samt mentorns ansvar att uppmärksamma elever i behov av stöd.

Stiftelsen KFUM Söder Fryshuset har den 27 juni 2023 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder samt begärd dokumentation med anledning av föreläggandet.

Skolinspektionen har vid uppföljningsbesöket den 31 augusti 2023 genomfört intervjuer med lärare, personal i elevhälsan, programrektorer och rektorn. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. åtgärdsprogram, individuella studieplaner, frånvaroutredningar och utdrag ur betygskatalogen. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet, och inkom med ett yttrande den 13 september 2023.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Stiftelsen KFUM Söder Fryshuset har följt föreläggandet och om påtalade brister har avhjälpats. Skolinspektionen tar även ställning till om nya brister inom uppföljningen påvisas.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I de åtgärdsprogram som huvudmannen lämnade in till Skolinspektionen i samband med redovisningen i juni 2023, framkommer att rektorn, för 17 elever på det samhällsvetenskapliga programmet (SA) och det estetiska programmet (ES), har beslutat om att erbjuda eleverna "förlängt betygsdatum" som en stödåtgärd i vissa kurser.

Av de granskade utdragen ur betygskataloger framgår att 12 av dessa elever inte fått betyg i flera kurser som avslutades i juni 2023. Av de granskade individuella studieplanerna framgår att dessa elever har fått förlängd undervisningstid i en kurs och därigenom har datum för kursslutet flyttats fram för dessa elever.

Av dokumenten framgår vidare att Matematik 1b är en kurs som många elever har fått förlängd undervisningstid i.

Av intervjun med lärare framkommer att programrektorerna har fattat beslut om åtgärdsprogram med innehåll om att elever erbjuds "förlängt betygsdatum" i en eller flera kurser. Lärarna uppger att kurser förlängts för vissa elever. Anledningen till denna förlängning är t. ex. att eleven behöver mer tid för att nå betygskriterierna, att elever har varit sjuka eller att lärare har kommit fram till att elever behöver en till en-undervisning av en specialpedagog.

Elevhälsans representanter uppger vid intervjun att många elever har svårt för matematik och att eleverna på Fryshusets gymnasium utmärker sig i den screening av matematikkunskaper som alla elever i årskurs 1 gör. Representanter förklarar att Elev 1 inte skulle gynnas av att få ett F i betyg i kursen Matematik 1b, utan i stället behöver mer tid för att klara betygskriterierna. Elev 13 hade en extra stödtimme i Matematik 1b hela läsåret och studiehandledning på modersmålet, men det var ändå inte tillräckligt för att nå betyget E. Alla elever som riskerar ett F i matematik får inte förlängd undervisning, förklarar elevhälsans representanter.

På fråga till elevhälsans representanter om eleverna 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12 och 13 har fått framflyttat kursslut i en eller flera kurser, uppger representanterna

att flera av eleverna har fått det och att de kommer få sina betyg i december 2023 eller i juni 2024 istället för i juni 2023.

Av intervjun med programrektorerna för SA och ES samt rektorn framkommer att den gemensamma nämnan för när åtgärden "förlängt betygsdatum" erbjuds är att det inte är många betygsriterier kvar för att eleven ska klara kursen i kombination med psykisk ohälsa hos eleven. Programrektorerna förklarar att ett F i betyg "kan stjälp eleven och göra att eleven inte vill komma tillbaka till skolan terminen efter". Vidare förklarar programrektorna att eleverna under den förlängda kursen får undervisning i en speciell grupp tillsammans med specialpedagog. Programrektorerna och rektorn bekräftar att eleverna 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12 och 13 har fått framflyttat betygsdatum i en eller flera kurser och att de i stället kommer få sina betyg i december 2023 eller i juni 2024. De tillägger att de gjort tolkningen att det går att sätta in denna åtgärd som stöd, men kommer att upphöra med det om det inte är lagenligt.

Rättslig reglering

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs (15 kap. 22 § skollagen).¹

Huvudmannen beslutar om antalet undervisningstimmar för varje kurs samt om hur undervisningstiden ska fördelas över läsåren för nationella program i gymnasieskolan (4 kap. 22 § gymnasieförordningen).

Om det på något sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygsriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen).

Om det på något sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygsriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen)

Särskilt stöd får ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp

¹ Bestämmelsen har ny lydelse från den 15 juli 2022 genom lag 2022:147. Lagen tillämpas den första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning. (3 kap. 8 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd (3 kap. 9 § skollagen).

Bestämmelserna om extra anpassningar och särskilt stöd i 3 kap. skollagen kompletteras av bestämmelser om stödåtgärder i 9 kap. gymnasieförordningen. Enligt 1 § har en elev under vissa omständigheter rätt att gå om en kurs och enligt 6 § kan en elev i vissa fall befrias från undervisning i en eller flera kurser. Vidare får huvudmannen enligt 7 § besluta att undervisningen på ett nationellt program för en elev i gymnasieskolan får fördelas över längre tid än tre år om det t.ex. finns särskilda skäl.

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen i ärendet framgår att rektorn vid Fryshusets gymnasium fattar beslut inom ramen för åtgärdsprogram att som en särskild stödåtgärd för enskilda elever förlänga undervisningstiden för vissa kurser. Detta får till följd att kursslutet inte är detsamma för alla elever som går samma kurs.

Betyg ska enligt författningarna sättas på avslutad kurs och en kurs är avslutad när den undervisningstid som huvudmannen beslutat om upphör.

Extra anpassningar och särskilt stöd ska enligt skollagen ges till elever under tiden kursen pågår och kan inte ges när den har avslutats. Det innebär att rektorn enligt skollagen inte har rätt att besluta om förlängning av undervisningstiden som en särskild stödåtgärd. Inte heller bestämmelserna om stödåtgärder i gymnasieförordningen ger rektorn rätt att besluta om förlängning av undervisningstiden i en kurs.

Att kursslutet är detsamma för alla elever som går i en kurs innebär också att de ska betygssättas vid samma tidpunkt. Det är viktigt att betygssättningen är likvärdig och rättvis för alla elever.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Skolinspektionen att huvudmannen inte följer författningarna gällande särskilda stödåtgärder. Skolinspektionen bedömer vidare att huvudmannen inte följer författningarnas krav att betyg ska sättas i samband med att en kurs avslutas.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Stiftelsen KFUM Söder Fryshusets verksamhet vid Fryshusets gymnasium uppfyller inte författningarnas krav vad gäller stödåtgärder samt bedömning och betygssättning. Det finns därför skäl att förelägga Stiftelsen KFUM Söder Fryshuset att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Anmäla, utreda samt följa upp och utvärdera elever med behov av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmäla och utreda

Lärare, elevhälsans representanter och programrektorerna bekräftar i intervjuerna att skolan idag har fungerande rutiner för arbetet med särskilt stöd.

Lärare uppger att skolan genomför obligatorisk screening i engelska, svenska och matematik, som specialpedagogerna ansvarar för, när eleverna börjar i årskurs 1. Vidare har hela skolan numera ett *Early Warning System* (EWS) där lärare, elevhälsan och skolledningen antecknar och följer upp om en elev har en extra anpassning. I och med att hela skolan nu använder EWS där allt även är daterat, kan lärarna få påminnelser av elevhälsan när en tid har passerat efter att en lärare har satt in en ny extra anpassning.

Lärare berättar att de nu oftare upplyser varandra när de är oroliga för en elev. Skolledningen har uppmanat lärarna att anmäla alla elever som riskerar att få ett F i betyg till rektorn och det blev många fler anmälningar under vårterminen.

Elevhälsans representanter uppger vid intervjun att lärarna har haft utbildning under en studiedag, då programrektorn gick igenom rutiner och flödesscheman samt påminde lärarna om att anmäla elever vid risk för F i betyg. Det är en nu bättre samverkan mellan lärarna och elevhälsan. En representant berättar att de redan i slutet av augusti kan se att det finns elever som behöver utredningar, jämfört med hur det var förra läsåret.

Programrektorerna uppger i intervjun att skolledningen har sett över rutinerna och arbetat mycket med implementeringen med elevhälsan och lärarna. Det har resulterat i att det har blivit fler anmälningar om behov av särskilt stöd än tidigare. Personalen ska inte längre nöja sig med att de redan anmält eleverna i tidigare årskurser, utan eleverna ska anmälas på nytt nästa läsår vid behov. Vidare uppger programrektorerna att de dokumenterar mer kring eleverna, och att det därmed blivit lättare att följa upp eleven och att skriva åtgärdsprogram. Han nämner att de ibland har sociala insatser såsom kuratorkontakt under längre tid och att de idag skriver fler åtgärdsprogram för sådana åtgärder.

Följa upp och utvärdera särskilt stöd

Elevhälsans representanter säger att de i början av läsåret ser över åtgärdsprogrammen och om en elev har behov av nya åtgärder så skrivs det ett nytt åtgärdsprogram med nytt datum för utvärdering. En representant uppger att det upprättas nytt åtgärdsprogram även för de elever som behöver samma åtgärder fortsättningsvis. Representanterna tillägger att det kommer att utarbetas nya åtgärdsprogram för alla som redan har det och behöver fortsatt stöd, inom

kort. Programrektorerna uppger att om det visar sig att eleven inte behöver mer särskilt stöd så avslutas åtgärdsprogrammet, vilket även dokumenteras.

Huvudmannen har den 27 juni 2023 redovisat för Skolinspektionen att rektorn har fått in 242 anmälningar om elevers behov av särskilt stöd under perioden den 21 mars till den 15 juni. Skolinspektionen har samma datum mottagit 47 åtgärdsprogram upprättade mellan den 21 mars och den 15 juni för elever på SA och ES. Vid uppföljningsbesöket den 31 augusti har Skolinspektionen granskat de senaste utvärderingarna och uppföljningarna av åtgärdsprogram. Där framkommer att åtgärder har utvärderats omkring det datum som var planerat för varje åtgärdsprogram.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap. 5 §, ska detta anmälas till rektorn.

Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärder ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Utreda elevers upprepade eller längre frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen inkom till Skolinspektionen i juni 2023 med 59 utredningar av elevers upprepade eller längre frånvaro för elever på SA och ES. Av dessa dokument

framgår att skolan utreder elevers längre eller upprepade frånvaro. Utredningarna innehåller åtgärder som avser att leda till att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster.

Av intervjuerna med lärare, elevhälsans representanter, programrektorerna och rektorn framkommer att skolan använder en ny blankett som heter "Mentorns utredning av elevs upprepade eller längre frånvaro" och att rutinerna för frånvaro har diskuterats vid en studiedag. De intervjuade personerna uppger även att de har förstärkt arbetet med elevers frånvaro. Lärare och programrektorer uppger att mentorerna ska agera och starta en utredning när de ser ett mönster i elevens frånvaro eller om eleven har oförklarlig frånvaro.

Lärarna uppger vid intervjun att när någon elev har hög frånvaro, håller mentorn ett samtal med eleven och följer sedan upp efter två veckor. Om närvaron då är bra, lägger mentorn ned utredningen och om närvaron inte har förbättrats går en anmälan inklusive mentorns utredning direkt till programrektorn. Lärare uppger att dessa elever sedan utreds av programrektorn.

Programrektorerna uppger att skolan lättare kan följa elever och deras frånvaro genom systemet EWS. Skolan har avstämningar var sjätte vecka där de går igenom eleverna och då förväntar programrektorerna sig att mentorerna känner till orsaken till elevens frånvaro.

Rättslig reglering

En elev i gymnasieskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Vid upprepade eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (15 kap. 16 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Mentorns ansvar att följa upp sina mentorselevers kunskapsutveckling och studiesituation

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Vid intervjun med lärare framkommer att mentorerna nu tar ett gemensamt grepp om arbetet kring att uppmärksamma elevers kunskapsutveckling och studiesituation. Inför utvecklingssamtalen skrivs omdömen för alla kurser. Lärarna diskuterar elever på arbetslagsmöten. Lärarna uppger vidare att mentorn ska uppmuntra eleverna att göra en provning vid F i betyg och i förekommande fall uppmana eleverna att göra en plan om de behöver genomföra flera provningar.

Eleven informeras på mentorstiden om rätten att gå om en kurs och de elever som har fått F i betyg påminns om det och ”puffas vidare” till ansvarig ämneslärare. Lärare berättar att mycket information om eleven tidigare stannade hos mentorn, men EWS har underlättat arbetet, genom att all personal har tillgång till all information om eleven nu.

Elevhälsans representanter uppger i intervjun att lärarna anmäler behov av utredning för särskilt stöd oftare nu och det har blivit tydligare vem som har ansvar för vad.

Programrektorerna berättar att de har arbetat mycket med att påminna mentorerna om vad som ingår i mentorsuppdraget och arbetat med skolans rutiner. Rektorn anger att rutinerna kring mentorernas ansvarsområde tidigare inte fungerade tillfredsställande, men efter Skolinspektionens beslut har skolan fokuserat på denna fråga. Skolan har säkrat upp alla elever och dokumentationen kring dem. De har ökat transparensen så att de tillsammans med mentorerna inte ska missa någon elev. En programrektor uppger att trots att det gått ganska kort tid efter Skolinspektionens beslut kan de se en viss effekt.

Rättslig reglering

Varje elev ska ha en mentor som ska följa elevens kunskapsutveckling och studiesituation med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet. Mentorn ska särskilt uppmärksamma tecken på att eleven kan behöva stöd och i så fall skyndsamt informera berörd skolpersonal. (15 kap. 19 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Anna Malmenfelt.

Utredaren Anna Högfors Lindståhl har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Carolin Turan medverkat.